

For byens borgere og øvrige brugere er byen det sted, der udgør rammerne om større eller mindre dele af deres liv. Byens strukturer samt dens måder at fungere på har stor betydning for hvordan livet udfolder sig det sted. Samtidig er byens borgere og øvrige brugere med til at forme stedet gennem deres sociale praksis. En bys steder, livsvilkår og deres udvikling kan undersøges vha. interviews.

Et kvalitativt interview er en professionel samtale, med en tematiseret og struktureret dialog mellem en der spørger og en der svarer. Der kan enten spørges med det formål at få noget at vide om den person, der interviewes, eller også spørges der til fænomener, som den interviewede person på en eller anden måde er vidne til. I det første tilfælde er det personen i sig selv, der er af interesse. I det andet tilfælde kan personen betragtes som erstatningsobservatør; og man siger personen fungerer som informant.

HVAD ER KVALITATIVE INTERVIEWS?

Der findes en række af **interviewtyper**, der er udviklet i forskellige faglige miljøer, og som derfor retter sig mod forskellige forhold:

Det **journalistiske interview** er måske mest kendt. Her er typisk tale om korte, extensive interviews, som kan foretages hvor som helst, fx. på gaden. Desuden indgår hensynet til 3. person (fx. tilhørere, tilskuere, seere) som afgørende for tilrettelæggelsen af interviewet. Det journalistiske interview er det eneste af de følgende interviewformer, hvor der ikke arbejdes med en ide om at komme i et så nært forhold til interviewpersonerne som muligt. Distance fremhæves ofte som metodisk ideal i det journalistiske interview.

I modsætning til det journalistiske interview findes en række **videnskabelige interviewtyper**, der er mere intensive og **kvalitative**:

For **geografer** er interviews fx en vigtig metode til at få noget at vide om **et sted og dets udvikling over tid** - i det tilfælde spørger man ofte mennesker, der gennem et langt liv har været vidne til udviklingen af stedet.

Geografer gennemfører ofte livsbiografiske interviews, hvor menneskers livshistorie kortlægges og bruges til at diagnosticere samtiden og relationerne mellem f.eks. fortid og nutid eller natur og samfund. Desuden bruger geografer interviews til at få noget konkret at vide om f.eks. en kulturs redskabsanvendelse, bolig- og transportformer, brug af dyrkningsmetoder og anden lokal viden.

Geografers interesse i at undersøge folks meninger og fortolkninger af begivenheder deles naturligvis med andre fag, der også har udviklet deres interviewteknik.

PROFESSIONELLE INTERVIEW-UNDERSØGELSER

Interviews kræver et omhyggeligt forarbejde – både med hensyn til det faglige indhold og den praktiske gennemførelse. Til et **semistruktureret interview** skal der udarbejdes en **interviewguide**. Der skal træffes en række valg af teknisk og praktisk karakter (hvordan skal interviewet laves, hvem skal interviewes og hvordan henvender man sig, skal der optages lyd, tages billeder osv.).

Videnskabeligt set er interviewet en metode hvor informationer (data) skabes gennem en mellemmenneskelig interaktion. Den bestemte mellemmenneskelige kontekst som interviewet er, er forudsætningen for tilvejebringelsen af informationerne. Dette er væsentligt i forhold til et traditionelt videnskabelighedskrav. En anden forsker kan af indlysende grunde ikke gentage interviewet og få de samme resultater. Det ikke er muligt at gentage et interview. Resultatet (data) afhænger af interviewsituationen og interviewereens sensitivitet. **Interviewet er altså kvalitativt, deskriptivt og specifikt.**

Interview har rod i en hermeneutisk og fortolkningsvidenskabelig tradition. Interviewet sigter mod at forstå bestemte fænomener i individers livsverden. Den kvalitative tilgang er empirisk i den forstand, at den er opdagelsesorienteret og bygger på udsagn om andres erfaringer. Fælles for kvalitative interviews er, at interviewformen bruges til at indhente beskrivelser af en persons livsverden med henblik på kvalitativ tolkning af meningen i de beskrevne fænomener.

Interviewet er **fokuseret** på bestemte temaer, men er åbent for flertydigheder og forandringer. I og med at et interview kan give nye indsigter og erfaringer for både forsker og den interviewede, kan interviewet være en konstruktiv erfaring for både interviewer og den interviewede.,

Det kvalitative interview adskiller sig fra en række andre videnskabelige metoder fordi der anvendes kvalitative procedurer til at forstå meningen med udsagnene. Kort beskrevet består metoden i, at sproglige udsagn om gennemlevede erfaringer udtrykkes og bearbejdes i et interview som er **semistruktureret**, dvs. ikke er fri konversation, men en samtale, der følger nogle bestemte temaer. Udsagnene om disse temaer transformeres derefter ord for ord til tekst, som så bliver gjort til genstand for en analyse. **Altså interview, transformation og tekstanalyse.**

Er man flere om at gennemføre interviewarbejdet kan en arbejdsdeling anbefales, så interviewpersonen primært kommunikerer med én som holder den røde tråd.

Ved på forhånd at overveje hvordan interviewene skal gennemføres kan en række af de mest almindelige fejl elimineres. Det drejer sig bl.a. om spørgefejl, kontrolspørgefejl, registreringsfejl, manglende evne til at få et ønsket svar, glemme at forfølge vigtige temaer etc. Også mere rent tekniske problemer har indflydelse, fx. valg af interviewlokale (støj, fred), lydoptager, dagbogsføring m.m. Iagttagelser fra interviewsituationen bør noteres ned lige efter interviewet (man kan også blot fortsætte lydoptagelsen med egne kommentarer), det kan endda være en god ide at lave et egentligt referat af selve interviewet til brug for den senere tekstanalyse.

De **videnskabelige interviewtyper** kan opdeles i nogle hovedtyper:

Interviews som enten belyser samtiden eller som belyser et liv og **dets** udvikling over tid kaldes **biografiske interviews**. Formålet er at bruge en persons liv til at dokumentere tidstypiske træk, og ofte er det intentionen at bruge interviewet til at undersøge noget om forholdet mellem det individuelle og det kollektive, mellem menneskers hverdagsliv og de større samfundsmæssige forandringer. Konteksten er altså ganske udvidet.

Det biografiske interview kan gennemføres ud fra enten en problemorienteret eller en induktiv tilgang. Livshistorier kan fremkomme gennem intensive interviews (nogle timer), der foretages et velafgrænset sted (ofte en stue i personernes hjem). Her forsøger man i praksis at belyse en bestemt problemstilling.

Men én persons liv kan f.eks. også følges gennem en lang periode, ofte flere år. Personen følges på arbejde, i fritiden, med familien og venner etc.; og alle begivenheder er i princippet af interesse. Her følges en induktiv undersøgelsespraksis hvor data

Ideelt bør intervieweren huske at:

- Møde den interviewede åbent og følelsesfrit, pas på din egen viden og forståelse ikke kommer til at stå i vejen for den interviewedes udsagn
- Undgå at tekniske hjælpemidler kommer til at skabe barrierer for en god og tryk interviewsituation
- Stille enkle klare spørgsmål
- Undgå at afbryde, og respektere pauser
- Følge med i svarene og følge op ("Du nævnte ..., kan du sige noget mere om det")
- Være opmærksom på den interviewedes stemning
- Forberede sig godt på emnet
- Kunne sin interviewguide udenad
- Styre interviewet ("Nu vil jeg gerne spørge om ...")
- Tolke, konkludere, verificere ("Vil det så sige, at ...?", eller "Skal jeg forstå det du siger som at ...?")

først klassificeres efterfølgende.

Med det biografiske interview er det karakteristisk at de personer, der interviewes, er interessante i sig selv. De er respondenter (repræsentanter for en type, fx. en livsform eller en generation); men samtidig er det væsentligt, at der er et samspil individ-samfund. Dette har det biografiske interview til fælles med det såkaldte livsformsinterview.

Målet med **livsforminterviewet** er at gruppere folk, og derfor omfatter bearbejdningen af de indsamlede interviews, at der i en efterfølgende tekstanalyse ledes efter de fællestræk og forskelligheder, som er kommet til udtryk. Grundtanken bag denne form er, at mennesker lever deres hverdagsliv i nogle typiske livsmønstre som flere deler, at f.eks. fiskere og bønder lever på bestemte måder de produktionsforhold de indgår i, at studerende lever bestemte hverdagsliv den måde det at studere strukturerer hverdagen, at fabriksarbejdere lever på bestemte måder fabriksarbejdets daglige strukturer og rutiner.

Et livsformsinterview har til formål at indkredse sådanne typiske måder at leve på, og opmærksomheden rettes mod personens sociale praksis. Det gøres ved at spørge ind til hverdagens rutiner, tidsstrukturering, hvad der lægges vægt på i forhold til at leve "det gode liv", indkomst- og forbrugsforhold, betydningen af arbejde og fritid, osv.

Der anvendes interviewguide, som ikke adskiller sig særlig meget fra guiden til det biografiske interview. Forsøg på at indkredse bestemte aspekter i nogle udforminger af metoden, gør at der er en ret glidende overgang til det tematiske interview:

Karakteristisk for **tematiske interviews** er at interviewpersonen her opfattes som erstatningsobservatør, som **informant**. Interviewet er mere fokuseret end i de to foregående, dvs. det retter

Eksempel på gruppeinterview

sig mod undersøgelse af et bestemt tema.

Oftest ser man, at det eksplicitte formål er, at finde ud af hvad en bestemt ændring betyder for folks måde at tænke og handle på, f.eks: indførelse af adgangs begrænsnings indflydelse på indlæringsprocessen, indførelse af EDB og deraf følgende konflikter i en virksomhed, teknologiske ændringers betydning for arbejdssethos etc.

Det tematiske interview er oftest semistruktureret, der benyttes interviewguides og en efterfølgende analyse af interviewet, der struktureres efter fastlagte tematikker.

Gruppeinterviews er en metode som både ses som et supplement og en korrektion af de foregående. Grundtanken med et gruppeinterview (en såkaldt fokusgruppe) er at få fat i folks **meninger mens de dannes**. Interessen retter sig mod at iagttage, hvorledes folk bryder meninger med hinanden i en diskussion og undersøge, hvorledes og på hvilket grundlag meninger dannes i kollektive situationer. Metoden kræver ofte stram styring, en "igang sætter", en ordstyrer, men idealet er ofte at "være fluen på væggen" i et rum, hvori der foregår en diskussion. Metoden benyttes både alenestående og som del af forskellige deltagerorienterede metoder, aktionsforskningsworkshops, "empowerment-processer" mv.

KVALITATIVE INTERVIEWS PÅ FELTFOD?

Hvis der er kort tid til at gennemføre interviewarbejdet kan man forsøgsvis omsætte en af de videnskabelige interviewtyper til en form for udbygget "vox pop". Men man skal passe på, at interviewets form og indhold ikke grundlæggende ændrer karakter så det ikke længere er videnskabeligt – og i stedet bliver journalistisk.

DATA OG LITTERATUR

Kvale, Steiner: Interview. En introduktion til det kvalitative forskningsinterview. Hans Reitzels Forlag 2004.

Bransholm Pedersen, Kirsten og Lise Drewes Nielsen (red): Kvalitative metoder. Roskilde Universitetsforlag 2001.

Lone Rahbek Christensen: Livsformer i Danmark. Samfundsfagsnyt 1988.

Faglig bidragsyder: Keld Buciek, kulturgeograf ved Roskilde Universitet (RUC) Email: buciek@ruc.dk

Redaktører: Pernille Ehlers, Rødovre Gymnasium, Lis Petersen, Ørestad Gymnasium

Layout: Emil Egerod Hubbard, Dansk Byplanlaboratorium

dansk byplan

DET KVALITATIVE
INTERVIEW
BYENS STEDER,
BORGERE OG BRUGERE